

KRALJEVINA JUGOSLAVIJA

UPRAVA ZA ZAŠTITU

INDUSTRIJSKE SVOJINE

Klasa 43 (1).

Izdan 1 aprila 1935.

PATENTNI SPIS BR. 11423

Manske Alois, trgovac, Benisch/Schlesien, Č. S. R.

Kontrolna i registrujuća blagajna.

Prijava od 22 novembra 1933.

Važi od 1 juna 1934.

Traženo pravo prvenstva od 16 juna 1933 (Č. S. R.).

Pronalazak se odnosi na kontrolnu i registrujuću blagajnu, sa iznosima plaćanja koji se mogu podešavati ručno, koja je tako izvedena, da troškovi izrade iste postupaju srazmerno mali, i stoga može biti nabavljena i od strane manjeg trgovca.

Pronalazak se sastoji u tome, što je predviđena jedna ploča za otiskivanje (štampanje) koja je izvedena kao ploča koja se može obrtno pomerati, i na čijoj su donjoj strani postavljeni znaci (brojevi, slova) za štampanje koji se mogu podešavati za iznose plaćanja, usled čega pri kretanju ploče na niže, odnosno pri padu ploče usled njene sopstvene težine podešeni iznosi plaćanja bivaju otisnuti na traci iz hartije.

Na nacrtu je radi primera predmet pronalaska šematički pokazan u dva oblika izvodjenja i to sl. 1 do 6 pokazuju jedan oblik izvodjenja, a sl. 7 do 10 pokazuju druge oblike izvodjenja. Sl. 1 pokazuje podužni presek kroz blagajnu, sl. 2 pokazuje perspektivni izgled ploče za pritisak, sl. 3 pokazuje izgled jednog dela iste, sl. 4 i 5 pokazuju zapiruću napravu za kretanje kuponske trake, sl. 6 pokazuje perspektivni izgled cele blagajne. Kod drugog oblika izvodjenja pokazuje sl. 7 jedan podužni presek kroz blagajnu, sl. 8 pokazuje isti presek gledan sa druge strane, sl. 9 pokazuje izlaznu napravu kuponske trake u uvećanom razmeru i sl. 10 pokazuje jedan perspektivni izgled ove blagajne.

Kontrolna i registrujuća blagajna se sastoji iz jedne kutije 1, koja u svom donjem

delu ima fижoku 2. Na ovoj fижoci su postavljena postolja 3 za napravu za rad blagajne. Ova postolja 3 se sastoje iz dva bočna nosača 4 u kojima su smešteni nosači hartije 5, 6 koji se kroz kose useke 7 mogu izuzimati. Papirna traka 8 sa donjeg valjka biva vodjena preko vodicinskih valjaka 9, 10, 11 na podlogu 12 za otiskivanje, koja se nalazi na nosaču 13 postolja 3 i od ovoga se kreće dalje preko vodicinskih organa 14 ka nožu 16 i može duž njegovog sečiva biti otkinuta u željenoj dužini, tako, da iz ove papirne trake 8 mogu biti obrazovani odgovarajući kuponi, koje trgovac daje kupcima.

Papirna traka 15 gornjeg valjka 5 sa hartijom 5 biva isto tako vodjena preko jednog vodicinskog valjka 17 na drugu podlogu 18 za otiskivanje i biva namotavana na valjak 19, tako, da ova traka 15 služi kao kontrolna papirna traka.

Naprava za otiskivanje za obe ove papirne trake 8 i 15 sastoji se iz jedne ploče 20 za otiskivanje, koja je obrtno pomerljivo postavljena na gornjem kraju nosača 4. U ovoj ploči za otiskivanje je pomerljivo postavljen izvestan broj štapova 21, koji su na svojoj gornjoj strani snabdeveni ručicama 22 i imaju ureze 23, koji po izvršenom pomeranju pojedinih štapova omogućuju održavanje istih u njihovom položaju. Ručice 22 štapova 21 nalaze se u prorezima ploče 24 sa brojevima, tako, da prema pomeranju pojedinih štapova odgovarajući brojevi mogu rukom biti podešeni na ploči 24 sa brojevima.

Na donjoj strani ovih štapova nalaze se redovi brojeva, tako, da se podešenost na brojnoj ploči 24 pojavljuje na donjoj strani štapova. Osim toga je na krajnjem levom štapu zabeležena još jedna vrsta plaćanja, dakle na primer H plaćanje u gotovom, D kredit i V izdaci. Stoga se pri izvesnoj podešenosti na brojnoj ploči kod plaćanja u gotovom na primer 37,40 na donjoj strani ploče za otiskivanje pojavljuje H 37,40.

Na svakom od štapova nelaze se dva reda brojeva (sl. 3) tako, da se na brojnoj ploči 24 podešeni iznosi plaćanja, dakle u prethodnom slučaju H 37,40 pojavljuju dvogubo na donjoj strani ploče 20. Između oba ova iznosa 25, 26 plaćanja postoji slobodan prostor za pritvrđivanje štambilja odnosno datuma.

Na donjoj strani ploče 20 postoji valjak 28 za boju, koji se nalazi ispod jastučeta 29 sa bojom i pomoću jedne uzengije 30, koja sprema ima ručicu 31, može biti valjan preko podešenih brojeva suprotno dejstvu spiralne opruge 32, tako, da ovi brojevi odgovaraju iznosu plaćanja bivaju pokriveni bojom za štampanje (otiskivanje).

Kraci vodiljne uzengije 30 su smešteni u vodiljnim cevima 33 i mogu u ovima biti pomerani. Ove vodiljne cevi 33 su utvrđene na prednjoj strani ploče 20. Ploča 20 biva pomoću poluge 34 održavana u svom podešenom položaju. Čim ova poluga 34 bude na primer pomoću dugmeta 35 pomerena u crtasto na sl. 2 pokazani položaj suprotno dejstvu opruge 36, to biva ploča 20 oslobođena i pada svojom sopstvenom težinom u, na sl. 1 crtasto pokazani položaj. Pri tome iznos 25 plaćanja koji je podešen na donjoj strani ploče 20, dospeva na deo papirne trake 15, koja se nalazi nad jastučetom 18, dok drugi iznos 26 plaćanja koji se takodje pojavljuje na donjoj strani ploče 20 pada na papirnu traku 8, koja je vodjena preko jastučeta 12. Štambilj 27 zajedno sa datumom ostavlja takodje otisak nad jastučetom 12, na papirnoj traci 8. Slobodan, iz noža strčeći, kraj papirne trake 8 može sada rukom biti povučen prema napred i biva otkinut kao kupon.

Da bi se otkidanje kupona izvodilo uvek u istoj dužini i da bi se papirna traka 8 opet tako pripremila za sledeće štampanje, da dalje podešeni iznosi plaćanja dospu iznad jastučeta 12 i to iznad već ranije otisnutog štambilja 27 zajedno sa datumom predviđena je jedna zapiruća naprava koja je u sl. 4 i 5 pokazana perspektivno. Prema ovoj zapirućoj napravi je osovina valjka 11 snabdevena koturom 37 sa ispadom, koji se valja po dvokrakoju poluzi 38. Iznad o-

vog kotura 37 sa ispadom nalazi se u vidu slova T izvedena poluga 39, koja može biti pomerana oko čepa 40. Jedan krak 41 ove poluge 39 strči prema koturu 37 sa ispadom, dok se na drugi krak 42 oslanja štap 43, koji je utvrđen na ploči 20. Treći krak 44 se naslanja na prema gore povijeni kraj dvokrake poluge 38.

Ako sad ploča 20 padne u položaj koji je u sl. 1 crtasto pokazan, i izvede otiskivanje (štampanje) iznosa plaćanja na papirnu traku, to će štap 43 tako pomeriti polugu 39, da jedan krak 41 istoga dospe prema gore u, sl. 4, crtasto pokazani položaj i time oslobodi kotur 37 sa ispadom. Papirna traka 8 može sada za izvestan deo svojim slobodnim krejom biti povučena napred, pri čemu se kotur 37 sa ispadom obrće i svojim ispadom pomera polugu 38 koja pri podignutoj ploči za štampanje opet polugu 39 dovodi u, na sl. 4 punim linijama izvučeni položaj. Kotur 37 sa ispadom se stoga može toliko pomeriti, da njegov ispad naidje na slobodan kraj kraka 41 tako, da papirna traka 8 samo za ovaj deo može biti napred pomerena, da bi bila otkinuta duž noža 16.

Kod daljeg padanja ploče 20 biva usled spuštanja štapa 43 poluga 39 pomerena u crtasto pokazani položaj na sl. 4, kotur 37 sa ispadom biva dakle oslobođen, tako, da po podizanju ploče 20 može biti otkinut dalji kupon.

Druga papirna traka 15 koja se odvaja sa papirnog valjka 5, koja služi kao kontrolna traka i na kojoj bivaju oštampani iznosi 25 plaćanja pomoću jastučeta 18, biva stavljena u kretanje pomoću zapiruće naprave, koja je pokazana u sl. 1. Ova zapiruća naprava sastoji se iz jednog zapirućeg točka 45 koji je postavljen na osovini 19 za navijanje, i u koji zahvata zapirač 46. Ovaj zapirač 46 je pomoću štapa 47 u vezi sa pomerljivom pločom 20, tako, da se pri podizanju ploče 20 vrši obrtanje zapirača 46 i zapirući točak pri tome biva dalje pomećen za jedan zubac, dakle i valjak 19 za namotavanje biva obrtno pomećen za odgovarajući deo. Pošto se na papirnoj traci 15 pojavljuje oštampani iznos 25 plaćanja, to pri daljem radu svi iznosi plaćanja oštampani pločom 20 na jastučetu 18 bivaju namotavani na valjak za namotavanje i služe zatim kao kontrola za različita plaćanja.

Kao što se iz gornjeg može videti, po dešavanjem štapova 21 na redu 25 biva jednovremeno oštampana kako papirna traka 15 (kontrolna papirna traka) tako i papirna traka 8 (kuponaska traka). Da bise valjci 5, 6 izuzeli iz blagajne, odnosno da bi se isti zamenili, zadnji zid 48 kutije 1

može da se uklanja. Podesno je, kao što je to i u sl. 6 pokazano, da se opisana naprava postavi na sanduče 49 sa fijokom, koje služi za čuvanje novca i koje se sa pločom za štampanje nalazi tako u vezi, da biva otvarano samo pri padanju iste.

Kod drugog oblika izvodjenja prema sl. 7 do 10, kod kojeg treba da bude postignuto uprošćenje rukovanja i pouzdani način dejstva, obrnuto pomerljiva ploča 20, zajedno sa štapovima koji nose brojeve i valjcima 28 za boju, biva pomoću ručice pomerana neokruglim koturima, pri čemu bivaju sprovodjeni i različiti drugi konstrukcioni detalji.

Pomerljiva ploča 20 zajedno sa u njoj pomerljivim štapovima 21 sa brojevima, koji pomoću ispada 22 bivaju pomerani rukom, ima na svojoj donjoj strani krak 50 na lakat, koji na svom slobodnom kraju nosi čep 51, odnosno odgovarajući čepni valjak. Ovaj čep 51 se kreće u žljebu 52, koji se nalazi na ivici neokruglog kotura 53, koji je postavljen na pogonskoj osovini 54. Ova pogonska osovina 54 se nalazi na prednjoj strani blagajne poprečno prema istoj i postavljena je u tri ležišna bloka. Na kraju ove osovine 54 koji strči napolje utvrđena je ručica 55, pomoću koje ova osovina može biti obrtana (sl. 10).

Neokrugli kotur 53, odnosno njegov žljeb 52 je tako izveden, da pri obrtanju osovine 54 odnosno kotura 53 ploča 20 pomoću svoga kraka 50 ostaje delimično u najvišem položaju dok naprotiv pri odgovarajući daljem obrtanju usled zaravnjenog dela 56 žljeba 52 ploča 20 zajedno sa štapovima 21 sa brojevima biva puštena da padne na niže prema jastučićima 12, 18 i 73, tako, da se na donjoj strani ploče 20 rukom podešeni iznosi plaćanja otiskuju na papirnim trakama 8 i 15. Kod daljeg obrtanja neokruglog kotura 53 biva ploča 20 zajedno sa brojnim štapovima 21 ponovo pomerana prema gore u njen prvobitni gornji položaj.

I valjci za boju, od kojih kod opisane blagajne usled dužine brojnih štapova 21 sada postoje dva takva valjka 28 i 28', bivaju stavljanjem u dejstvo ručice 55 valjani po donjoj strani brojnih štapova. U ovom cilju su valjci 28 i 28' postavljeni u kolima 57, koja se mogu pomerati u bočnim vodiljama 58 ploče 20, pri čemu su ovi valjci 28, 28' pomoću opruga 59, 59 pritisnuti uz donju stranu brojnih štapova 21. Na kolima 57 postoji jedan čep 60, na koji je namaknut viljuškasti slobodni kraj 61 jednokrake poluge 62, koja se može obrtati oko čepa 63. Na poluzi 62 postoji čep 64, odnosno odgovarajući čepni

valjak, koji zahvata u žljeb 65 neokruglog kotura 66. Ovaj neokrugli kotur 66 se nalazi na osovini 54 i može isto tako pomoću ručice 55 biti obrtan jednovremeno sa koturom 53. Žljeb 65 koji se nalazi na ivici kotura 66, i u koji zahvata čep 64 poluge 62, izveden je tako, da se pri obrtanju kotura 66 vrši jedno pomeranje tamo i amo ove poluge 62 tako, da ovim kola 57 sa na njima smeštenim valjcima 28, 28' bivaju pomerana preko cele dužine brojnih štapova 21, i ovim bivaju ovlašeni bojom brojevi koji se nalaze na donjoj strani istih.

Papirna traka 15, koja biva odvijena sa papirnog valjka 5 postavljenog na nosaču 4, i koja služi kao kontrolna traka, kreće se preko malog vodilnog valjka 17 po isto tako kao valjak 18 izvedenom jastučetu ka valjku 19 za namotavanje. Ovaj valjak 19 za namotavanje vezan je sa zapirućim točkom 45, koji se pomoću ispada 67 obrće sve za po jedan zubac. Ovaj ispad 67 se nalazi na pomerljivom kraku 68, koji se nalazi pod uticajem opruge 69 i koji je svojim viljuškastim krajem 70 namaknut na pogonsku osovину 54. Na osovini 54 se nalazi dalje jedan ispad 71, koji pri obrtanju udara na ispad 72 kraja viljuške, i time krak 68 pomera suprotno dejstvu opruge 69 u pokazanom pravcu strelice 1 (sl. 7), t. j. desno. Usled ovoga ispad 67 nailazi na zubac zapirućeg točka 45 i isti zajedno sa valjkom 19 obrtno pomera za izvestan odgovarajući deo, tako, da se jednovremeno pri obrtanju ručice 55 i kretanju kotura 53 odnosno 66 vrši i obrtanje ispada 71 i ovim izvodi na mahove navijanje papirne trake 15 na osovini 19. Da bi na kontrolnoj traci 15 kontrolni broj bio ispravan i dobro čitljivo otisnut, predviđeno je umesto ravnog jastučeta 18 jastuče 18 u vldu valjka, preko kojeg jednovremeno biva bolje odvijana i kontrolna papirna traka.

Donja papirna traka 8, t. j. kuponska traka, koja biva odvijana sa isto tako u nosaču 4 smeštenog papirnog valjka 6, kreće se preko jastučeta 12 za štambilj i valjka 73 za kuponsku cenu ka izlaznom valjku 74 i biva na ranije opisani način po svome izlasku otkinuta kao kupon. Kretanje valjka 73 se vrši od strane izlaznog valjka 74, koji sa svoje strane biva pogodjen pomoću kakvog zupčanika ili tarućeg mehanizma kretanog zupčanicom 75 koji biva kretan na mahove pomoću zupčanog segmenta 76. Zupčani segment 76 se takodje nalazi na pogonskoj osovini 54 blagajne i biva kretan jednovremeno sa koturima 53 i 66 pomoću ručice 55.

Zupčani 75 biva u svom mirnom položaju držan pomoću zapirača 78 koji se na-

lazi pod dejstvom opruge 77, i koji pri kretanju zupčanog segmenta 76 biva uklonjen iz zubaca zupčanika 75, dok pri neupotrebi blagajne zapirač 79 zapada u zupce zupčanika 75 i isti drži čvrsto.

Kod stavljanja blagajne u dejstvo uvek se izvršuje jedanput obrtanje ručice 55, usled čega svi gore opisani delovi dospevaju u kretanje i ploča 20 pada svojom donjom stranom kako na jastuče 18 za kontrolno štampanje, tako i na jastuče 12 za štampanje kupona i ovim ručno podešeni iznosi plaćanja, bivaju otisnuti na odgovarajuće papirne trake 15 odnosno 8. Da bi se sprečilo, da se izvrši više puta obrtanje ručice 55, ista je snabdevena napravom 80 koja se nalazi pod uticajem opruge, i u koju po izvršenom jedanput obrtanju ručice 55 zapada na istoj postavljeni čep 81 i sprečava dalje obrtanje ručice. Da bi se ručica 55 obrnula u cilju stavljanja u dejstvo blagajne, potrebno je, da se naprava 80 zaustavljanje pomeri, odnosno da se dovede izvan domašaja čepa 81 usled čega ručica 55 postaje opet slobodna za dejstvo.

Fijoka 2 blagajne sprečena je u izvlačenju pomoću čivije 82 (sl. 7). Ali čim se izvrši pomeranje kotura 53, to će ovaj pritisnuti na slobodan i pod dejstvom opruge 83 nalazeći se kraj dvokrake poluge 84 i podići će na drugom kraku ove poluge nalazeću se čiviju 82 iz zatvorenog položaja, tako, da će fijoka 2 usled dejstva opruge 85 biti istisnuta napolje.

Najzad i ispod brojne ploče 24 postoji otvor 86 (sl. 10) za gledanje, u kojem se mogu videti podešeni iznosi plaćanja. U ovom cilju brojni štapovi 21 bivaju osim na donjoj strani za štampanje takodje i na spoljnoj gornjoj strani snabdeveni odgovarajućim brojevima, tako, da se ovi brojevi vide jedan za drugim u odgovarajućem redu u otvoru 86 za gledanje, što je potrebno za kontrolu rukom podešenih iznosa plaćanja.

Kao što je već u početku pomenuto, ova se kontrolna i registrujuća blagajna daje veoma lako i jeftino izvoditi i ista odgovara svima zahtevima, koji se takvoj blagajni postavljaju. Po sebi se razume da je pretstavljena i opisana blagajna samo jedan naročiti primer izvođenja opšte osnovne misli i da su sve varijante i različiti detalji konstrukcije takodje obuhvaćeni zaštitom ovoga patenta.

Patentni zahtevi:

1. Kontrolna i registrujuća blagajna sa iznosima plaćanja koji se mogu rukom podešavati, naznačena time, što ima ploču (20) za proizvodjenje otisaka koja je izvedena

kao pokretna poluga i na čijoj donjoj strani postoje znaci (brojevi) za otiskivanje iznosa (25, 26) plaćanja, usled čega pri kretanju prema dole, odnosno pri padanju ploče (20) njenom sopstvenom težinom, podešeni iznosi plaćanja bivaju otisnuti na papirnim trakama (8, 15)

2. Blagajna po zahtevu 1, naznačena time, što se na donjoj strani u ploči (20) podužno pomerljivih štapova (21) nalaze znaci (brojevi) koji se mogu podešavati, i koji pomoću na njihovoj gornjoj strani nalazećih se ručica (22) bivaju podešavani odgovarajući iznosima plaćanja na brojnoj ploči (24).

3. Blagajna po zahtevu 1 i 2, naznačena time, što se ploči (20) valjak (28) za boju preko brojeva nalazećih se na donjoj strani štapova, da bi se na iste nanela boja.

4. Blagajna po zahtevu 1 do 3, naznačena time, time što na pomerljivim štapovima (21) postoje po dve grupe redova brojeva, tako, da iznosi plaćanja bivaju dvogubo podešavani i na dvema papirnim trakama (8, 15) otiskivani, od kojih jedna traka (8) služi za kupone a druga traka (17) služi za kontrolu.

5. Blagajna po zahtevu 1 do 4, naznačena time, što, ploča (20) zajedno sa štapovima (21) u njihovom podešenom položaju biva držana pomoću poluge (34) koja u nju zapada, i koja na primer pomoću dugmeta, ručice ili t. sl. biva pomerena napolje, i oslobadja ploču tako, da ista svojom sopstvenom težinom pada svojom donjom stranom na podloge (12, 18) za papirne trake (8, 15) i na iste otiskuje podešene brojeve.

6. Blagajna po zahtevu 1 do 5, naznačena time, što se valjak (11) papirne trake (8) sa kupone nalazi u vezi sa zapirućom napravom, koja dopušta izvlačenje papirne trake u izvesnoj određenoj dužini i biva odapinjana padanjem ploče (20) za otiskivanje.

7. Blagajna po zahtevu 1 do 6, naznačena time, što se valjak (19) za namotavanje kontrolne papirne trake (15) pomoću zapiruće naprave nalazi u vezi sa pločom (20) za otiskivanje tako, da pri pomeranju ove ploče ova papirna traka (15) biva kretna za izvestan odgovarajući deo i biva namotana na valjak (19) za namotavanje.

8. Blagajna po zahtevu 1 do 7, naznačena time, što na kraju vodilje kuponske trake (8) postoji nož (16) koji se pruža širinom ove trake i duž čijeg se sečiva može papirna traka otkidati u komadu podešene dužine.

9. Blagajna po zahtevu 1 do 8, naznačena time što pomerljiva ploča (20) zajedno sa brojnim štapovima (21) kao i valj-

ci (28 i 28') za boju bivaju stavljeni u dejstvo neokruglim koturima (53, 66) pomoću ručice (55).

10. Blagajna po zahtevu 1 do 9, naznačena time, što su neokrugli koturi (53, 66) na svojoj ivici snabdeveni po jednim žlebom (52, 65), u kojem je vodjen čep (51) odnosno (64) koji je vezan sa pločom (20) odnosno sa valjkom (28, 28').

11. Blagajna po zahtevu 1 do 10, naznačena time, što je čep (64) utvrđen na pomerljivoj poluzi (72) čiji slobodan kraj kreće valjke (28, 28') za boju.

12. Blagajna po zahtevu 1 do 11, naznačena time, što zapirući točak (45) valjka (19) za namotavanje kontrolne trake (15) biva obrtan pomoću ispada (67) na kraku (68), koji pomoću na pogonskoj osovinu (54) postavljenog ispada (71) biva pomeran suprotno dejstvu opruge (69)

13. Blagajna po zahtevu 1 do 12, naznačena time, što pogonski valjci (73, 74) kuponske trake (8) bivaju osovinom (74) na mahove obrtani pomoću zupčanog segmenta

(76) zajedno sa zupčanicom (75), da bi kuponsku traku (8) utisnuli u pravcu dužine kupona.

14. Blagajna po zahtevu 1 do 13, naznačena time, što zupčanic (75) u svom mirnom položaju biva držan zapiračem (78, 79), koji pri kretanju zupčanog segmenta (76) biva isključen.

15. Blagajna po zahtevu 1 do 15, naznačen time, što je ručica (55) snabdevena napravom (80) za zaustavljanje, koja dopušta samo jedanput obrtanje ručice (55).

16. Blagajna po zahtevu 1 do 15, naznačena time, što se naprava za čvrsto držanje fijke (2), koja se nalazi pod dejstvom opruge (85) sastoji iz dvokrake poluge (84), koja pomoću neokruglog kotura (53) ili (66) biva tako pomerana, da se vrši otvaranje zatvarača.

17. Blagajna po zahtevu 1 do 16, naznačena time, što brojni štapovi (21) ploče (20) na svojoj gornjoj strani imaju brojeve koji odgovaraju brojevima na donjoj strani, da bi se kroz otvor (86) mogli kontrolisati iznosi plaćanja.

Fig. 1

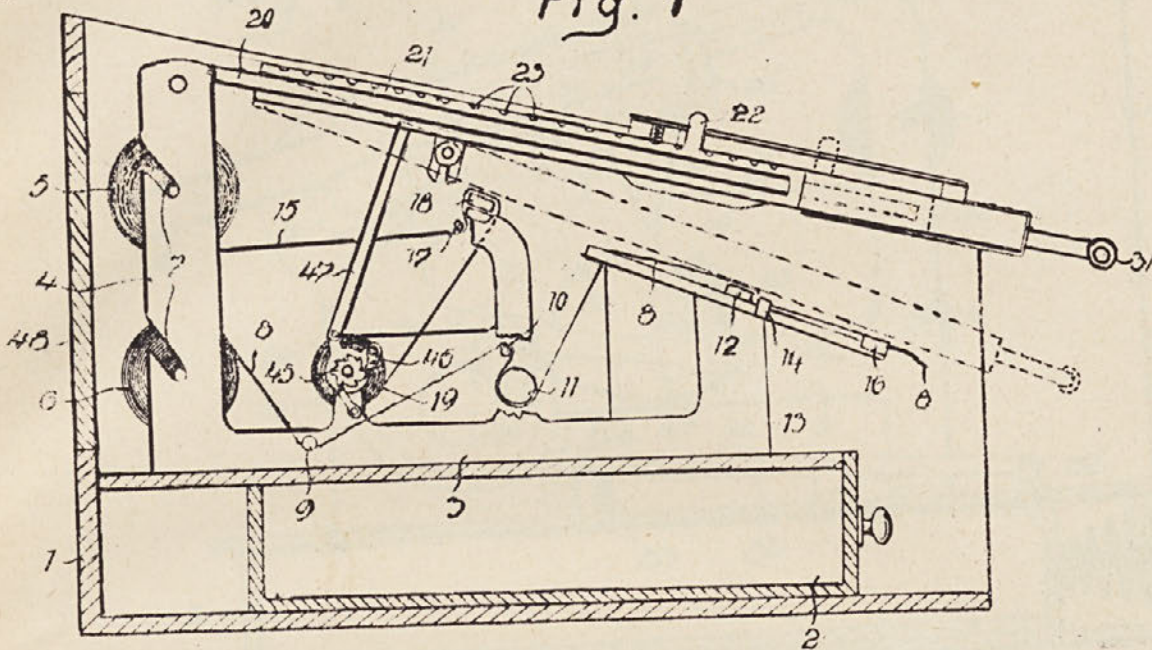

Fig. 2

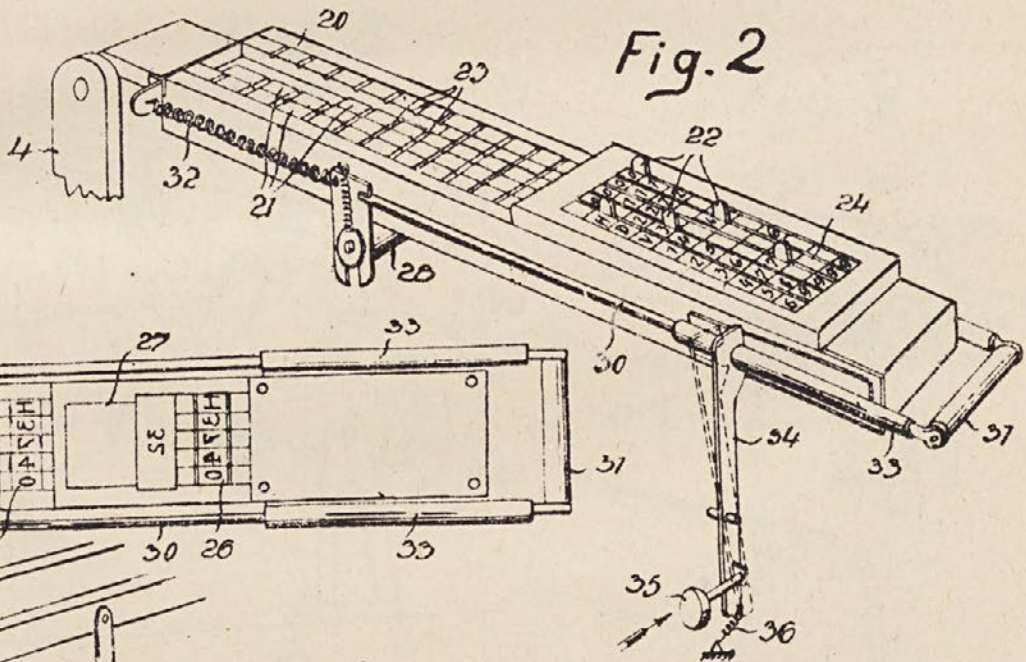

Fig. 3

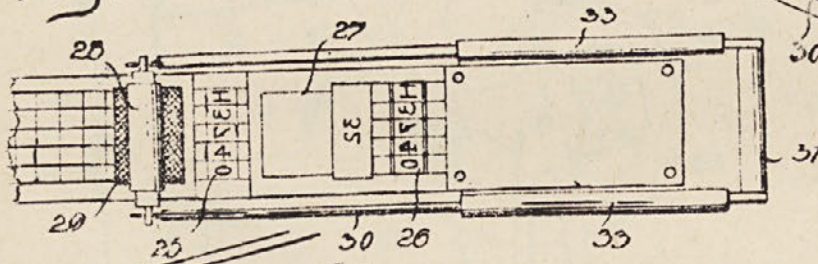

Fig. 4

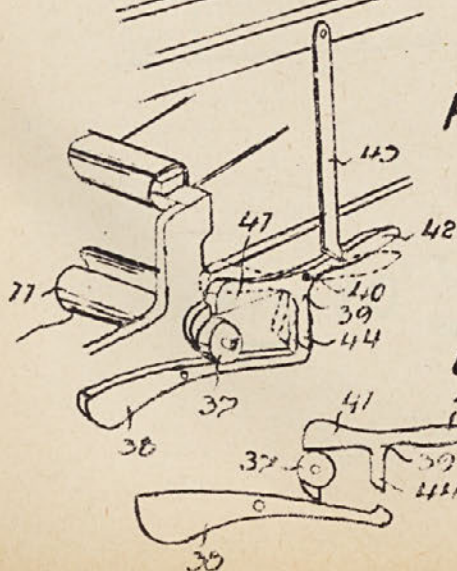

Fig. 5

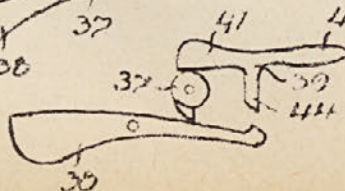

Fig. 6

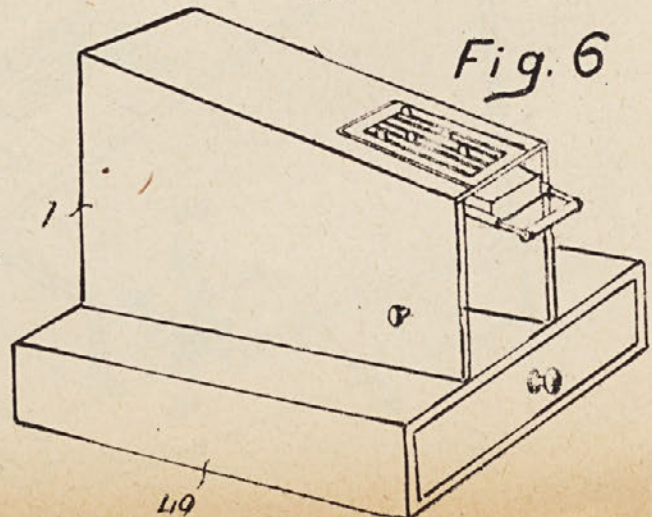

Fig. 7

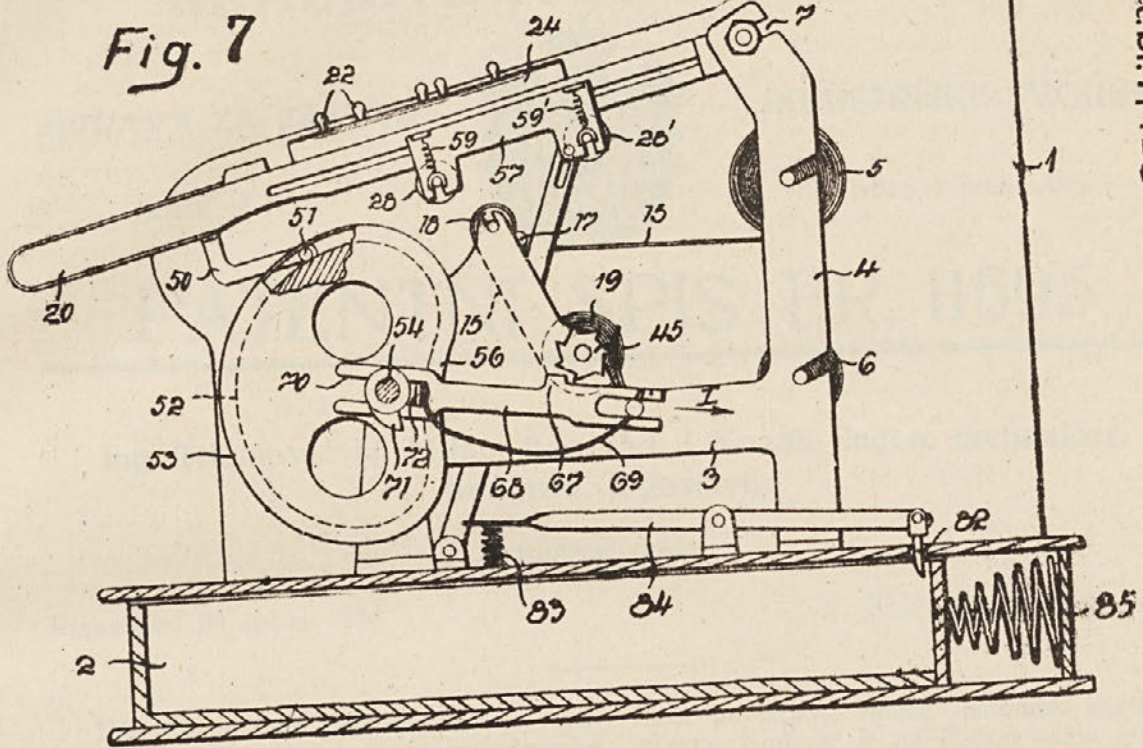

Fig. 8

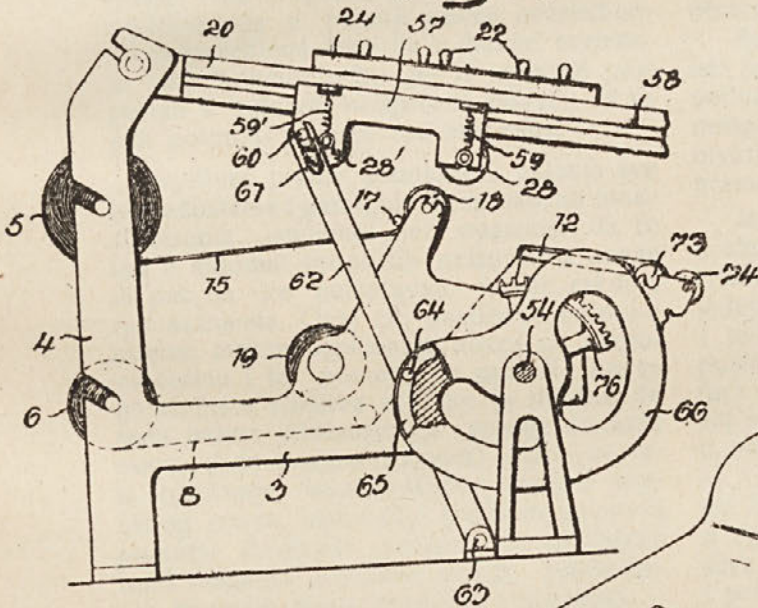

Fig. 9

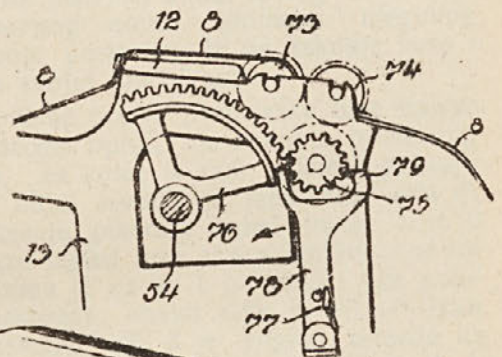

Fig. 10

